

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

8. An quando fas est sequi aliquam opinionem probabilem in vita, etiam
liceat sequi illam in articulo mortis? Ex p. 2. t. 13. r. 9.
-

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76432](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76432)

improbabilem, & damnatam à Greg. XIII. & quod dixit Concil. Tridentin. in articulo mortis posse quemlibet Sacerdotem absolueri, intelligendum est de articulo mortis & necessitatis, quando non est ibi proprius Parochus, huic enim necessitati voluit Ecclesia succurrere, & propter tale periculum mortis probabilius opinio est eligenda, ne homo damnetur in æternum si minus probabilis sit falsa opinio. Sic ille.

2. Sed, vt verum fatear, hic auctor, vt sentiunt etiam multi viri docti ex eadem Societate, rigidè & paulum modestè se gerit in censurandis aliorum opinionibus, & ideo hanc opinionem, quam falsam ipse vocat, probabilem esse puto cum illis 13. Doctoribus quos citauit in *part. 1. tract. 5. resolut. 5.* quibus nunc addo ex ipsamet Societate Emanuele Sa expurgatum, in *ver. Absolutio, num. 3.* & nouissimè Philibertum Marchinum in *tract. de bello diuino, seu peste, part. 3. cap. 3. n. 10. & seq.* vbi sic ait: Potest simplex Sacerdos in articulo mortis absolueri à quibuscumque casibus & censuris reservatis, non solum in absentia, sed etiam in presentia cuiuscumque Confessarij approbati, vel Parochi, vel Superioris. Ratio est, quia simplices Sacerdotes pro articulo mortis pares sunt quoad iurisdictionem omnibus aliis Confessariis approbatis, nam si isti suam habent iurisdictionem ab Episcopo, illi habent eandem à Christo, vel à Concilio Tridentino, vel à Papa, neque solum illam habent in defectum aliorum Confessariorum, sed illam habent absolutè & simpliciter, Concilium enim non apposuit istas glossas & limitationes, sed loquitur absolutè: ergo neque nos illas apponere debemus. Ita ille. Concilium igitur nullum ordinem constituit, quia voluit in eo articulo amplissimum fauorem præstare fidelibus. Adde quod vt concessio vim suam obtineat, non requiritur vt motuum legislatoris in singulis casibus inueniatur, sed sufficit quòd interdum possit inueniri, quia non restringit concessionem ad casus particulares quibus necessitas re ipsa inuenitur, sed generaliter concedit, quia necessitas interdum subesse potest, & ideo, vt dixi, hanc sententiam puto probabilem esse. vt contraria probabilis etiam est, quam præter Doctores, quos *supra* citauit, tener P. Ochagauia de *Sacrament. tract. 2. de confess. sacram. q. 35. num. 4.* Ad rationes Turriani patet responso ex his quæ dicta sunt, & ex his quæ adducit ipsemet Turrianus *loc. cit. part. 1. disp. 21. dub. 11.*

Quæ nunc est in 10. §. tr. 8. Ref. 26. signanter à S. ius. Tertio & in 11. tr. 4. Ref. 43. & lege etiam doctrinam Ref. 44. & ibi in tr. 5. Ref. 7. Notandum est & seq. & in tr. 7. Ref. 41. §. Verum, quo ad, & seq. sed lege eam à principio, vel saltem à 2. Sed supra dicta & vide etiam ibi ref. 41. & in tr. 5. tr. 1. Ref. 205 §. 2. ad medium à vers. Hoc autem, & in ref. 206. §. 1. ad lin. 2. & hic supra ex doctrina ref. 4. §. 3. signanter ad medium à vers. Hanc etiam. Et vt melius hanc quæst. dissolueri possit, & occurrerit illius obiectioibus, lege tamen si prius caput non dolet, in 10. tr. 5. doctrinam ref. 4. & aliarum eius secundæ not. & ref. 2. & aliarum eius annotationum. Sup. hoc in tr. 5. tr. 1. ref. 41. §. ad secundum.

RESOL. VIII.

An quando fas est sequi aliquam opinionem probabilem in vita, etiam liceat sequi illam in articulo mortis? Ex p. 2. tr. 13. Ref. 9.

§. 1. **N**egatiuam sententiam videtur docere Sanchez in *summa, tom. 1. lib. 2. c. 1. n. c.* sed aduersus illum insurgit alter Sanchez in *selectis, disput. 19. num. 8.* vbi sic asserit. Opinio, quæ in salute securam reddit conscientiam ad operandum, vel non, tutam quoque reddit in articulo mortis, cum in vtroque tempore æqualiter constringatur homo, Deum non offendere. Tum, quia inter opiniones in conscientia securas, reuera vna non est securior altera quoad impeccabilitatem: nam supposito quòd operans iuxta quamlibet, nullum committit peccatum, non magis securus erit operans ex vna, quam ex alia opinione: cum nulla detur maior securitas quam non peccare. Ita Sancius.

RESOL. IX.

An opinio probabilis speculatiua sit semper probabilis practice? Ex p. 9. tr. 6. & Mlc. 1. Ref. 21.

§. 1. **P**ro affirmatiua sententia alibi adduxi Sanctum, Lugo, Narbonam, & alios, inter quos videtur etiam numerandus Magister Serra in *part. 2. D. Thoma, tom. 1. q. 19. art. 6. dub. 4.* sic asserens: [Docent etiam plerique, opinionem, vt eam sequi liceat, debere esse probabilem, non solum speculatiua, sed etiam practice. Non desunt tamen, quibus hæc differentia displicet: nam, si quis probabiliter iudicat, licitum esse aliquid operari, cur id non poterit licite executioni mandare? Alia si operatio executioni mandata esset illicita, falsum esset tale iudicium, vt pote non conforme rei existenti à parte rei: & hanc sententiam nouissimè tenet etiam Pellizarius, me etiam citato, in *Man. Regu. 1. 1. 1. c. 1. n. 129.* & me etiam citato, Ioan. Henriquez in *pp. Pract. sect. 1. q. 4.*]

2. Sed, his non obstantibus, hanc sententiam nouissimè acriter impugnat Petrus Marchant in *Tribuna. Sacr. tom. 1. tract. 5. tit. 5. q. 4.* vbi ita ait: [Aduertendum est, quòd sicut opinio alia est practica, alia speculatiua, sic probabilitas debet distinguari in speculatiuam, & practicam. Speculatiua probabilitas est, quæ proprie non respicit actionem, aut practicum assensum; sed tantum abstractiuam quandam rationationem, siue alicuius veritatis, vt in intellectu manet, apprehensionem: quam explicare possumus per posse esse, vel posse verum esse. Practica probabilitas est, quæ ad assensum practicum, & ad dirigendam actionem, vt honesta sit, inclinatur, quam explicare possumus per rationabiliter posse, vel licere agere absque peccato. Quòd si hoc vitium in iudicio probabilitatis non excludatur, verè probabilem opinionem practicam posse formari omnino diffitetur. Vnde auertor quorundam Doctorem sensum, qui dicunt, se imaginari posse, qualiter, quòd speculatiue probabile est, id practice probabile quoad non sit; cum sit eadem rationationis via, quæ ex speculatione siue conclusionem speculatiua veritatis derivatur in practicum assensum, & electionem: etsi enim verum sit, quòd ex speculatione conclusionem omnis practica deriuetur; non tamen omnis veritas, siue conclusio speculatiua sufficiens est ad practicum probabilitatem, siue conclusionem inducendam. Vt enim dixi, speculatiua tantum concludit, posse esse verum, siue, veritatem conceptam subesse posse; Practica autem superaddit etiam in actum licitè exire, siue ad actum deduci posse; quod maioris difficultatis est, & ampliora principia requirit. Explico exemplo: Concludo speculatiue cum multis Theologis, Baptisimum posse subsistere adhibita forma: *Abluo te in nomine Genitri, Geniti, & Spiriti, siue, vt alij. Barriozote in nomine Christi, vt dicunt Apostolos baptizasse:* aut vt nonnulli speculatiue concipiunt, si quis ex fenestra puerum deticiat in fluium, formam Baptismi pronuntiando, verè baptizare. An autem, omni alio peccato circumscripto, practice liceret vt prædictis formis, aut actione similiti ad Baptisimum concurrere? concludendum practice esset, non licere. Etsi enim illi dicant, posse stare veritatem Baptismi in similibus; non concludunt tamen licere similibus vt in praxi. Vnde in sola speculatione manent; nullatenus autem in praxim inclinant: nisi fortè in extrema necessitate vbi quæcumque possibilia, quantumvis speculatiue tantum probabilia, interdum applicentur ex aliquo motivo